

**RAPPORT
ONAANGEKONDIGD KWALITEITSONDERZOEK
OBS "DE PRANGELAAR"**

School : obs "De Prangelaar"
Plaats : Woudenberg
BRIN-nummer : 09EJ
Onderzoeksnummer : 83404

Datum schoolbezoek : 12 september 2006
Datum vaststelling : 16 november 2006

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	5
2 KWALITEITSPROFIEL.....	7
Het kwaliteitsprofiel van obs "De Prangelaar"	7
3 BESCHOUWING	11
4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT.....	15

1 INLEIDING

Het onaangekondigd kwaliteitsonderzoek

Op 12 september 2006 bezocht de Inspectie van het Onderwijs obs "De Prangelaar" in het kader van een onaangekondigd kwaliteitsonderzoek. De inspectie voert deze onaangekondigde kwaliteitsonderzoeken uit als een pilot in het kader van de toezichtvisie van het kabinet, zoals uiteengezet in de nota "Minder last, meer effect". Het doel daarvan is de administratieve belasting voor de school tot een minimum te beperken. Tevens wil de inspectie haar werkwijze valideren door na te gaan of onaangekondigde kwaliteitsonderzoeken voldoende gegevens opleveren om tot vergelijkbare oordelen te komen als door middel van haar reguliere kwaliteitsonderzoeken (periodiek kwaliteitsonderzoek en jaarlijks onderzoek).

Om dit te bewerkstelligen is geen vooraankondiging gedaan en zijn geen vragenlijsten toegestuurd of andere verzoeken aan de school gedaan, die met de organisatie van het onderzoek verband houden. Het onderzoek zelf is op school op zodanige wijze ingericht dat kwaliteitsgegevens zijn verzameld zonder verstoring van de dagelijkse werkprocessen en met een minimale last voor de schoolorganisatie.

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek beoordeelt de inspectie de kern van het onderwijs op de school. Het gaat hierbij om kernindicatoren die betrekking hebben op het aanbod, de onderwijstijd, het pedagogisch handelen van leraren, het didactisch handelen van leraren, de afstemming op de onderwijsbehoeften van leerlingen, de actieve en zelfstandige rol van leerlingen, het schoolklimaat, de begeleiding, de zorg, de resultaten en de ontwikkeling van leerlingen. Waar nodig of gewenst maakt ook de kwaliteitszorg deel uit van dit onderzoek.

In de brochure 'Toezichtkader PO 2005' vindt u achtergrondinformatie over de indicatoren die de inspectie bij haar toezicht in ogenschouw heeft genomen. U kunt deze brochure downloaden van de website van de inspectie: www.onderwijsinspectie.nl.

Indien de school in het kader van zelfevaluatie over een bepaalde indicator of over een bepaald kwaliteitsaspect voldoende betrouwbare en valide gegevens heeft verzameld kan de inspectie besluiten om de oordelen uit de zelfevaluatie alleen te verifiëren en deze niet zelf opnieuw te onderzoeken. Zo sluit de inspectie niet alleen aan bij de specifieke situatie van de school, maar wordt de school bovendien niet onnodig belast. Dit was bij deze school niet het geval. De gegevens uit het recente tevredenheidsonderzoek onder leraren, leerlingen (groep 6, 7 en 8) en ouders waren nog niet geanalyseerd en vrijgegeven. Bij het JO in 2005 is afgesproken de kwaliteitszorg bij dit PKO uitgebreid mee te nemen.

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie tevens onderzoek gedaan naar de naleving van wettelijke bepalingen door de school.

De opzet van het onderzoek

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Analyse van documenten die betrekking hebben op schoolontwikkeling en zorg en begeleiding;
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn;
- Lesobservaties in de volgende groepen: 1/2, 3, 4/5, 6 en 7/8;
- Gesprekken met de interim-directeur en waarnemende adjunct-directeur/locatieleider, de waarnemende coördinatie leerlingenzorg en de leraren over de onderzochte indicatoren en de ontwikkeling en voornemens van de school met name op onderwijsinhoudelijk terrein;
- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de kwaliteitsoordelen en de conclusies van het schoolbezoek besproken met de interim-directie en het team.

De inhoud van het rapport

Het onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs levert een kwaliteitsprofiel op van de school (hoofdstuk 2). In hoofdstuk 3 wordt een beschouwing gegeven over de geconstateerde kwaliteit en wordt deze onder andere gezien in relatie tot de context of uitgangssituatie van de school. Tevens wordt vermeld welke indicatoren die normaal genomen wel deel uitmaken van het toezicht niet beoordeeld konden worden tijdens dit onaangekondigd bezoek. In hoofdstuk 4 is het vervolgtoezicht aangegeven en worden, indien van toepassing, afspraken vermeld met betrekking tot wettelijke bepalingen waaraan de school niet voldoet.

2 KWALITEITSPROFIEL

Het kwaliteitsprofiel geeft een overzicht van de waarderingen die de inspectie heeft toegekend aan kernindicatoren die betrekking hebben op belangrijke kenmerken van goed onderwijs. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs.

In de waardering is tot uitdrukking gebracht in welke mate de indicatoren die beoordeeld konden worden bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs:

1. draagt niet of nauwelijks bij;
2. draagt onvoldoende bij;
3. draagt voldoende bij;
4. draagt in hoge mate bij;
5. niet te beoordelen. Deze waardering wordt gegeven wanneer de school voor haar resultaten geen betrouwbare en valide gegevens beschikbaar heeft.

Het kwaliteitsprofiel van obs "De Prangelaar"

Kwaliteitsaspect: Kwaliteitszorg	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			●	
1.2 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.			●	
1.3 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.		●		
1.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.		●		
1.5 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen.		●		
1.6 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van het onderwijs.		●		
1.7 De school waarborgt de sociale veiligheid voor leerlingen en personeel.			●	

Kwaliteitsaspect: Leerstofaanbod	1	2	3	4
3.1 De aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde zijn dekkend voor de kerndoelen.			●	
3.4 De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
3.5 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.		●		
3.6 De leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde zijn afgestemd op de onderwijsbehoeften van individuele leerlingen.			●	
3.8 De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlingengewicht biedt leerinhouden aan bij Nederlandse taal die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Kwaliteitsaspect: Tijd	1	2	3	4
4.4 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
4.5 De school stemt de hoeveelheid tijd voor leren en onderwijzen bij Nederlandse taal en rekenen en wiskunde af op de onderwijsbehoeften van leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Pedagogisch handelen	1	2	3	4
5.3 De leraren zorgen ervoor dat leerlingen op een respectvolle manier met elkaar omgaan.			●	

Kwaliteitsaspect: Didactisch handelen	1	2	3	4
6.1 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
6.3 De leraren leggen duidelijk uit.			●	

Kwaliteitsaspect: Afstemming	1	2	3	4
7.1 De leraren volgen de vorderingen van hun leerlingen systematisch.			●	

Kwaliteitsaspect: Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4
8.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			●	
8.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun eigen leerproces die past bij hun ontwikkelingsniveau.		●		

Kwaliteitsaspect: Sfeer op school	1	2	3	4
9.3 De ouders/verzorgers tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			●	
9.5 De leerlingen en het personeel voelen zich aantoonbaar veilig op school.			●	

Kwaliteitsaspect: Begeleiding	1	2	3	4
10.1 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Zorg	1	2	3	4
11.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens, bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	

Kwaliteitsaspect: Resultaten	1	2	3	4	5
12.1 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
12.2 De sociale vaardigheden van de leerlingen liggen op een niveau dat mag worden verwacht.					●

Kwaliteitsaspect: Ontwikkeling van leerlingen	1	2	3	4	5
13.1 De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
13.2 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●
13.3 De leerlingen doorlopen in beginsel de school binnen de verwachte periode van 8 jaar.			●		

3 BESCHOUWING

Dit hoofdstuk beschrijft het oordeel van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op de openbare basisschool De Prangelaar en geeft een toelichting op het kwaliteitsprofiel uit het vorige hoofdstuk. Daarbij legt de inspectie zo mogelijk verbanden tussen de verschillende indicatoren onderling en voor zover relevant tussen de indicatoren en de context van de school en eerdere inspectieonderzoeken.

Algemeen beeld

De inspectie constateert dat het team met veel inzet, enthousiasme en betrokkenheid werkt aan het behoud van de kwaliteit van het onderwijs op De Prangelaar. Dit ondanks het gegeven dat er de afgelopen periode veel personeelwisselingen zijn geweest zowel binnen het team als meer recent bij directie, vakdocenten en zorgfunctionarissen (door ziekte en vertrek naar elders). Er is nu een waarnemende locatieleider/ib'er, alle groepen hebben vaste groepsleraren en de directeur van één van de andere scholen binnen het bestuur, Eem-Vallei Educatief (EVE), is één à twee dagen per week interim-directeur op De Prangelaar. Naar verwachting zal nog in 2006 een nieuwe directeur aangesteld worden op de school. Men zoekt nog naar een oplossing voor de groeiende, te grote kleutergroep (nu al 32 leerlingen) en op termijn (eind van dit schooljaar) voor het vertrek van de locatieleider en een van de groepsleraren wegens FPU. Het team is er echter in geslaagd het kwaliteitsniveau dat bij het vorige inspectiebezoek (JO september 2005) geconstateerd werd, vast te houden.

Dit resulteert in een kwaliteitsprofiel dat grotendeels bestaat uit voldoende beoordelingen.

Allereerst zijn de *opbrengsten* voldoende.

Bij het *onderwijsleerproces* is één indicator (8.3), het nemen van verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces door leerlingen, in onvoldoende mate aangetroffen. Twee indicatoren (6.5 en 7.2) konden bij dit onaangekondigde schoolbezoek niet beoordeeld worden omdat ze door het gebonden zijn aan lesrooster en tijdsbestek niet of nauwelijks waargenomen zijn. Het gaat hierbij om het onderwijzen van leerstrategieën en het afstemmen van instructie en verwerking op niveauverschillen tussen leerlingen.

Bij het *leerstofaanbod* is ook één indicator (3.5), de doorgaande lijn, als onvoldoende beoordeeld.

Twee onderdelen van *zorg en begeleiding* (11.3 en 11.4), het planmatig uitvoeren van de zorg en het nagaan van de effecten van de zorg, konden niet beoordeeld worden door ziekte en recente verschuivingen bij de leerlingenzorg. Tenslotte zijn vier onderdelen van de *kwaliteitszorg* onvoldoende, mede als gevolg van bovengeschetste ontwikkelingen in de context en het gegeven dat de Stichting EVE en het bijbehorende bovenscholse management pas sinds 1 januari 2005 als zodanig bestaan.

Een en ander wordt hieronder nader toegelicht.

Dit rapport geeft, naast een kwaliteitsprofiel en een toelichting daarop, hopelijk aanknopingspunten om tot een kwaliteitsverbetering te komen.

Toelichting

Opbrengsten

De opbrengsten aan het eind van de schoolperiode liggen doorgaans op het niveau dat verwacht mag worden op basis van de kenmerken van de leerlingpopulatie (schoolgroep 2 en soms 3). De resultaten gedurende de schoolperiode bevestigen dit beeld. Wel zijn er verschillen per (leer)jaar qua resultaten. Zo werden in 2003/04 vijf leerlingen (uit de groepen 2, 3, 4 en 5) verwezen naar het speciale basisonderwijs. Daarnaast zijn er echter jaren dat geen enkele leerling verwezen wordt. De aandacht die er is voor het taal/leesonderwijs en de ontwikkeling van het zelfstandig en coöperatief werken (om de differentiatiemogelijkheden in de groep te vergroten) is er echter niet voor niets. Circa 20% van de leerlingen heeft een formatiegewicht van meer dan 1.00 (meestal 1.25).

Leerstofaanbod en pedagogisch en didactisch handelen

De Prangelaar is een school waar bij het team sprake is van betrokkenheid en de wil tot professionalisering, en waar men ook steeds meer systematisch aandacht besteedt aan een goed onderwijsklimaat. Dat uit zich in de bijgewoonde lessen in een doorgaans efficiënt gebruik van de lestijd, een heldere lesopbouw met duidelijke uitleg, steeds meer aandacht voor hoe men met elkaar omgaat (de regels, het pestprotocol, de aanschaf van een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling) en een goede betrokkenheid van de leerlingen bij die lessen.

Er is de afgelopen jaren (extra) aandacht geweest voor met name de basisvaardigheden via de teambrede invoering van het zelfstandig leren en vernieuwing van het leerstofaanbod. Voor de voortgang van de systematische ontwikkeling van het onderwijs is het nodig dat de personele bezetting compleet en stabiel is en blijft.

In 2002 (IST) was de inspectie van oordeel dat de doorgaande lijn in het leerstofaanbod, het ICT-onderwijs, het onderwijzen in leerstrategieën, het leerlingen leren samenwerken en eigen verantwoordelijkheid te nemen, de afstemming van de leertijd, de instructie en de verwerking op niveauverschillen tussen leerlingen en de leerlingenzorg onvoldoende waren. Veel is intussen verbeterd, maar nog niet alles in voldoende mate. Zie het kwaliteitsprofiel, het algemene beeld en de toelichting die hieronder volgt.

De afgelopen jaren is op De Prangelaar onder andere hard gewerkt aan vernieuwing van het aanbod, de onderwijsaanpak en de zorg. Daarbij bleek het belang van het *goed vastleggen* van een en ander, zodat zaken overdraagbaar en niet afhankelijk van een persoon zijn. Borging blijft daarnaast belangrijk. Een paar onderwijskundige ontwikkelingen zijn nog niet afgerond: een *doorgaande lijn* in het leerstofaanbod van groep 1 tot en met 8, het *zelfstandig leren* in de bovenbouw en de aansluiting daarvan op de werkwijze in de onderbouw en daarmee samenhangend de uitbreiding van de *differentiatiemogelijkheden* in de klas en *het nemen van eigen verantwoordelijkheid door leerlingen*.

Wat de *doorgaande lijn* betreft: in de onderbouw is men het afgelopen jaar er door omstandigheden niet aan toe gekomen het aanbod overzichtelijk vast te leggen. Men ervaart nu de noodzaak ervan. Het is de bedoeling het werken volgens de principes van het zelfstandig leren (denk aan het werken met kleine en grote kring, dagritmekaarten en kiesbord), het aanbod (ontwikkelingsmaterialen, 'Schatkist en -kast' onder andere) en de mogelijkheden tot afstemming in en buiten de klas (de schoolbib, leeshulp thuis, inzet onderwijsassistente en rt'er bijvoorbeeld) 'smart' op te schrijven. Daarnaast is in alle groepen de implementatie van het *zelfstandig leren* nog niet afgerond. De ene leraar geeft meer leraargestuurd les dan de andere. Het werken met de kieskast bijvoorbeeld en de functie ervan bij de *differentiatie* in de klas is niet teambreed uitgewerkt. Het kiezen, plannen en evalueren door leerlingen (*zelfstandige rol leerlingen bij het onderwijsproces*) en het *samenwerken* van leerlingen (buiten tutorlezen en incidenteel 'elkaar helpen') zou eveneens verder uitgebouwd kunnen worden, mede omdat er in de school een goed (werk)klimaat is.

Zorg en begeleiding

Aan de zorgen met name ook aan het *leerlingvolgsysteem* is de afgelopen jaren eveneens aandacht besteed. Men werkt volgens een toetskalender. Genormeerde toetsen voor de sociaal emotionele ontwikkeling ontbreken echter nog. Het accent wordt steeds meer verlegd van zorg buiten de klas naar zorg in de klas. Men is bezig een dyslexieprotocol in te voeren. Er zijn regelmatig groeps- en leerlingenbesprekingen. De rt'er werkt met handelingsplannen, in de klas werkt men met een inventarisatie van zorgleerlingen (actiebladen). Helder is wie de zorgleerlingen zijn en wat het probleem is. Wat er bij de rt, in de klas, met tutorlezen en/of thuis wordt gedaan en hoe dat op elkaar is afgestemd, is echter niet altijd even duidelijk. De doelen zijn doorgaans ook niet concreet beschreven: wat verwacht je als leraar binnen een bepaalde termijn en een specifiek gekozen aanpak met deze leerling te bereiken? Dat maakt het ook lastig na te gaan hoe effectief de geboden extra hulp is geweest (evaluatie). Individuele leraren en de ib'er weten meer dan er is vastgelegd. Soms is het wel vastgelegd, maar zijn afspraken en dergelijke niet bij alle betrokkenen bekend. Bij sommige leerlingen is het daarnaast gewenst (denk aan de dyslectische leerlingen en de leerlingen met een individuele leerlijn en/of een rugzakje) om 'het perspectief op de lange termijn' te formuleren: hoever hoop je met deze leerling binnen de basisschool te komen?

Niet te beoordelen onderdelen bij dit OKO

Een viertal onderdelen kon *niet beoordeeld* worden. Het onderwijs geven in leerstrategieën en de afstemming van de instructie op de niveauverschillen tussen leerlingen (indicator 6.5 en 7.3) zijn in de bijgewoonde lessen niet of nauwelijks waargenomen. Enerzijds kwam dit wellicht voort uit het gegeven dat dit bezoek onaangekondigd was, waardoor de lesroostermogelijkheden op deze dag met godsdienstlessen en schoolfoto's enigszins beperkt bleven. Anderzijds speelde het begin van het schooljaar een rol en was men nog niet gestart met een vorm van afstemming, samenwerking en zoals bij het tutorlezen het van elkaar leren door leerlingen. Door de recente wisselingen binnen het management en met name van ib'er bleek het niet mogelijk een goed onderbouwd oordeel te geven op onderdelen van zorg en begeleiding: planmatig uitvoeren van de zorg en nagaan van de effecten van de zorg (11.3 en 11.4).

Kwaliteitszorg waaronder beleid inzake sociale veiligheid

In september 2005 schreef de inspectie:

'Hoewel er aanzetten zijn om met behulp van ouderenquêtes, het leerlingvolgsysteem, teamoverleggen en functioneringsgesprekken de eigen kwaliteit te evalueren, ontbreken op schoolniveau overzichtelijke procedures, (jaar)planningen, en rapportages over de conclusies en de follow up. (...). Het maken van trendanalyses staat nog in de kinderschoenen. (...). Binnen de stichting wordt overlegd om mogelijk tot één zelfevaluatie-instrument voor alle betrokken scholen te komen. De keuze is echter nog niet gemaakt.(...). Duidelijk is dat de school bezig is met verbeteractiviteiten die in het verlengde liggen van de beleidsvoornemens uit het schoolplan 2003-2007. De overzichtelijkheid en doelgerichtheid kunnen echter verbeteren door een 'smart' geformuleerd jaarplan te maken en per onderdeel zo mogelijk ook concrete doelen te formuleren. Dit maakt een evaluatie (jaarverslag) ook makkelijker: vaststellen of het gewenste resultaat is bereikt, waarom wel/niet en wat is het vervolg.

De borging verdient ook aandacht. Het is nu soms nog teveel persoonsgebonden (...). Een jaarverslag is er nog niet. Het blijkt (nog) geen gebruik om aan ouders en bevoegd gezag systematisch te rapporteren over de gerealiseerde kwaliteit, waaronder de resultaten van (zelf)evaluaties en vervolgacties. De school zou zich er (mede) mee kunnen profileren.'

Door de veranderingen in personele bezetting van de school is stagnatie in de ontwikkeling van de kwaliteitszorg opgetreden en gelden bovenstaande bevindingen nog steeds.

De school verwacht van het nieuwe management, dat naar het zich laat aanzien binnenkort aantreedt, een positieve invloed op de aansturing (beleidsontwikkeling en actie-/jaar-/ontwikkelingsplannen) en de borging (evaluatie-/jaarverslagen, functioneringsgesprekken en het schrijven van POP's).

Beleid inzake sociale veiligheid (indicator 1.7) moet nog wel verder ontwikkeld worden, maar is als voldoende beoordeeld. Gedragsregels zijn afgesproken en worden consequent uitgevoerd. Er is een pestprotocol ingevoerd, evenals een methode voor de sociaal emotionele ontwikkeling, 'Klets!'. Men maakt gebruik van de maandelijksse posters van het pestweb. Leraren, leerlingen en ouders zijn recent bevraagd over hun welbevinden. Het is de bedoeling een dergelijk tevredenheidsonderzoek binnen Eem-Vallei Educatief regelmatig te (laten) doen.

De weinige incidenten registreert men nog niet systematisch.

4 VERVOLG VAN HET TOEZICHT

Bij dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek heeft de inspectie ook een onderzoek gedaan naar de naleving van een aantal wettelijke voorschriften. Dit onderzoek betrof de wettelijke voorschriften over onder andere de geplande onderwijstijd en over een door het bevoegd gezag vastgestelde schoolgids en schoolplan.

De afspraken van het vorig schoolbezoek (JO september 2005) over schoolplan en schoolgids gelden nog steeds. *"Op basis van dit onderzoek is de afspraak gemaakt dat in de volgende schoolgids de behaalde resultaten, de zorg voor het jonge kind, het onderwijskundig beleid voor het komende schooljaar en het sponsorbeleid worden opgenomen en/of uitgewerkt. In een volgend schoolplan zullen in elk geval een ICT-beleid, de expressievakken, het onderwijs in de kleutergroepen en het programma voor godsdienstonderwijs beschreven moeten zijn."*

De bevindingen van dit onaangekondigd kwaliteitsonderzoek leiden tot het volgende arrangement voor het vervolg van het toezicht (toezichtarrangement):

De aangetroffen kwaliteit van het onderwijs op de school vraagt geen aanpassing van de reguliere onderzoeksplanning van de inspectie. In beginsel volgt over vier jaar opnieuw een periodiek kwaliteitsonderzoek. In de tussenliggende periode vindt jaarlijks een onderzoek plaats (via de digitale vragenlijst) en wordt de school eenmaal bezocht (JO).